

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevasta yritysten huolellisuusvelvoitteesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevasta yritysten huolellisuusvelvoitteesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi laki ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevasta yritysten huolellisuusvelvoitteesta. Lailla pantaisiin täytäntöön yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1760 (yritysvastuudirektiivi). Laki sisältäisi yritysvastuudirektiivin mukaista huolellisuusvelvoitetta koskevat säännökset yrityksille.

Ehdotettavan sääntelyn mukaan yrityksen olisi tunnistettava ja arvioitava haitalliset ihmisoikeus- ja ympäristövaikutukset, jotka aiheutuvat sen omasta toiminnasta, tytäryritysten toiminnasta ja toimintaketjun liikekumppanien toiminnasta. Yrityksen olisi tehtävä asianmukaisia toimenpiteitä haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi, lopettamiseksi ja korjaamiseksi. Yritysten tulisi sisällyttää huolellisuusprosessit toimintaperiaatteisiin ja riskienhallintajärjestelmiin sekä arvioida säännöllisesti toimenpiteidensä riittävyyttä ja tehokkuutta. Ehdotukseen sisältyisi yrityksille velvoite mahdollistaa sille sähköisesti tehtävät ilmoitukset haitallisista vaikutuksista.

Sääntely soveltuisi yrityksiin, joilla on yli 5 000 työntekijää ja 1,5 miljardin euron liikevaihto.

Sääntelyn valvontatehtävää ehdotetaan Lupa- ja valvontavirastolle. Lupa- ja valvontavirastolla olisi toimivaltuudet tutkia onko yritys noudattanut ehdotettua sääntelyä. Sääntelyn noudattamatta jättämisestä voitaisiin määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu. Yritys olisi vahingonkorvausvastuussa vahingosta, joka aiheutuu ehdotettujen keskeisimpien velvoitteiden laiminlyönnistä.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ja finanssivalvonnasta annettua lakia.

Tausta

Hallituksen esitysluonnos on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriön 2.10.2024 asettamassa työryhmässä. Työryhmän tehtävänä oli valmistella yritys vastuudirektiivin kansalliseksi täytäntöön panemiseksi tarvittavat säännökset ottaen huomioon hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä vältetään kansallista lisäsääntelyä. Työryhmän työtä on tukenut seurantaryhmä.

Hankkeeseen liittyvät tiedot ovat tarkemmin hankeikkunassa.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/24815/2024.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.tem(at)gov.fi tai postitse osoitteeseen Työ- ja elinkeinoministeriö, PL 32, 00023 VALTIONEUVOSTO. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/24815/2024. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus TEM069:00/2024.) Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan **viimeistään 24.6.2026**.

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antavat:

Hallitussihteeri Sami Teräväinen, sami.teravainen@gov.fi

Linkit

<https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM069:00/2024>

Liitteet:

[Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevasta yritysten huolellisuusvelvoitteesta ja siihen liittyviksi laeiksi.pdf](#)

Jakelu:

Akava ry
Eduskunnan oikeusasiamiehen toimisto
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Elintarviketeollisuusliitto ry
Finanssiala ry
Finanssivalvonta
Fingo ry
Finnish Business & Society (FIBS) ry
Finnwatch ry
Finnvera Oyj
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin käräjäoikeus (varataan tilaisuus antaa lausunto)
Ihmisoikeuskeskus
Kaupan liitto ry
Kemianteollisuus ry
Keskuskauppakamari
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kirkkohallitus
Korkein hallinto-oikeus
Korkein oikeus (varataan tilaisuus antaa lausunto)
Kuluttajaliitto
Lupa- ja valvontavirasto
Maa- ja metsätalousministeriö
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Metsähallitus
Metsäteollisuus ry
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Osuuskuntien keskusjärjestö Pellervo ry
Palvelualojen työnantajat PALTA ry
Päivittäistavarakauppa ry
Reilu kauppa ry
Ruokavirasto

Saamelaiskäräjät
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
STTK ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen asianajajaliitto
Suomen luonnonsuojeluliitto
Suomen tilintarkastajat ry
Suomen yrittäjät
Teknologiateollisuus ry
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes
Ulkoministeriö
UN Global Compact Network Finland
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
WWF Suomi
Ympäristöministeriö
Yritysvastuuoikeuden yhdistys ry

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne soveltamisalaa ja määritelmiä koskevista ehdotuksista (lain 1 luku)

Lausuntonne huolellisuusvelvoitteen sisältöä koskevista ehdotuksista (lain 2 luku)

Lausuntonne yritykselle tehtäviä valituksia ja ilmoituksia koskevista ehdotuksista (lain 3 luku)

Lausuntonne valvontaa ja seuraamuksia koskevista ehdotuksista (lain 4 luku)

Lausuntonne vahingonkorvausta koskevista ehdotuksista (lain 5 luku)

Lausuntonne muista ehdotuksista (erinäiset säännökset, liitelait)

Lausuntonne ehdotuksen vaikutusten arvioinnista (erityisesti millaisia vaikutuksia näette ehdotuksella olevan ja onko ehdotuksella muita kuin luonnoksessa tunnistettuja vaikutuksia, mitä)

Lausuntonne ehdotuksen säätämisyjärjestystä koskevista perusteluista

Muut huomionne ehdotuksesta

Hjelt Jan
Työ- ja elinkeinoministeriö

Teräväinen Sami
Työ- ja elinkeinoministeriö